

Tapahutumien kulku

1. NÄYTÖS

Kylä Viipurin lähistöllä, Suomenlahden rannalla

Työmiehet ovat iltpäivätauolla, he laulavat lepo hetken nautinnosta.

Leipuri Danilowitz kauppa piirakoitaan ja kakkujaan, kaikki kiinnostuvat hänen herkuistaan.

Pietari (Peters, joka esiintyy kirvesmiehenä eikä kukaan tiedä, että hän itse asiassa on tsaari) on levännyt varjossa ja raivostuu, kun hänen rakkauttaan Katariinaan solvataan.

Nyt kaikki juovat Suomen kunniaksi ja Ruotsin kuninkaalle, meidän kuninkaalle! Juomalaulu raikaa.

Danilowitz, joka on venäläinen, juo tsaarin kunniaksi ja yhdessä maanmiehensä Pietarin kanssa he vaativat kosta, muut vastaavat ja tappelu on lähellä.

Kello, joka kutsuu takaisin työhön, soi. Tappelu loppuu kuin seinään, ja kaikki palaavat hissun kissan takaisin työmaalle.

Danilowitz ja Pietari ystäväystyivät – ovathan molemmat moskovalaisia! He päättävät palata yhdessä kotikaupunkiinsa.

Pietari kuulee opettajansa, Georgesin soittavan huilulla Katariinan lempiteemaa ja vastaa siihen. He juovat maljan.

Katariina tulee paikalle moittien heitä juopottelusta, hän kertoo miten on järjestänyt naimakaupan veljensä Georgesin ja kapakanpitäjän veljentyttären Prascovian välillä. Kaikki kolme toteavat, että kaunis nainen on paras diplomaatti.

Prascovia juoksee yllättäen kauhistuneena paikalle. Hän kertoo, miten kalmukit ja tataarit ryöstävät ja polttavat viereisen kylän.

Katariina lupaa hoitaa asian.

Kalmukkiupseeri Gritzenko ja hänen sotilaansa saapuvat. He laulavat villin ja uhmakkaan laulun ryöstelystä, ukrainalaisia kun ovat!

Katariina ilmestyy, ennustajaksi naamioituneena; sotilaat hämmentyvät täysin. Hän saa heidät rauhoittumaan laulamalla äidistään: ”Kunnioittakaa äitini Wlastan tomua, seisotte sen päällä”.

Katariina ennustaa Gritzenkolle korpraalin uraa tsaarin armeijassa ja saa miehet lähtemään paikalta.

Pietari on seurannut Katariinan toimia ja ihailee hänen rohkeuttaan. Katariina tiedustele Pietarin taustaa. Pietari ei paljasta syntyperäänsä. He lupaavat toisilleen rakkautta.

Prascovia palaa tuohtuneena kirjeen kanssa. Kyseessä on Georgesin kutsuntakirje. Nyt he eivät voikaan mennä naimisiin!

Katariina lupaa ensin järjestää tunnin mittaisen vapaan Georgesille pormestarilta.

Lopulta hän lupaa jopa kaksi viikkoa ja Prascovia itkee onnesta. Katariina nimittäin aikoo mennä

- Georgesin tilalle armeijaan!
- Hääseurue saapuu. Morsiamen eno, Reynolds, muistuttaa maan tavasta: sulhasen pitää saapua myöhässä häihin, osoittaen, kuka on talon tuleva herra. Hän kehoittaa morsianta laulamaan houkutuslaulun.
- Prascovia laulaa ja varoittaa sulhasta muista sulhaskandidaateista, joita Suomi on täynnä.
- Reynoldskin on sitä mieltä, että voisi täyttää sulhasen paikan jos oikea ei ilmesty.
- Silloin Georges ei malta enää odottaa, vaan kiirehtii paikalle. Häät alkavat sotilasmarssilla.
- Prascovia ja Georges laulavat sykkivistä sydämistään, Reynolds ja miehet laulavat juomien ihanuudesta, rumpujen pärinästä ja viulujen soinnista!
- Yhtäkkiä kirkonkellot soivat, vihkiäiset alkavat.
- Katariina, joka on seurannut häitä etäältä, pyytää taivaallista äitiään näkemään kuinka hän on täyttänyt lupaustaan suojella veljeään. Hän jättää hyvästit, hänelle ei onnea riitä.

2. NÄYTÖS

Venäläinen sotilasleiri, eri aselajeja

- Kanttiin tytöt, Natalie ja Ekimonna, tarjoilevat juomia tanssiville sotilaille.
- Ismailoff laulaa ratsuväen kunniaksi muistuttaen heidän ylivoimaisuudestaan, myös naisasioissa.
- Gritzenko puolestaan ylistää jalkaväen sitkeyttä, jopa vastentahtoisimmatkin tytöt voitetaan!
- Kun sotilaat kuulevat tsaarin määräyksestä ottaa ruoska taas käyttöön kurinpitovälineenä, nousee kapina; kaiken he ovat kestäneet, mutta ruoska on sentään liikaa!
- Kun rummut kielivät kenraalin tulosta, miehet järjestäytyvät kuitenkin kiltisti riviin.
- Pietari (kapteenin univormussa) ja Danilowitz ovat tulleet leiriin. He juovat kilpaa.
- Katariina (sotilaan asussa) on myös paikalla, vartiassa. Kuullessaan miesten äänet hänessä herää uteliaisuus, hän kurkistaa teltaan.
- Hämmästykseseen hän tunnistaa Pietarin ja tuomitsee ensin juopottelun mutta heltyy kuullessaan miesten juovan ”viehättävän, jumalallisen Katariinan” kunniaksi.
- Kun Danilowitz ja Pietari näkevät Natalien ja Ekimongan, he hurmaantuvat ja kutsuvat tyttöjä mukaan hauskanpitoon. Katariina huomaa pian tämän ja järkyttyy.
- Ismailoff saapuu kirjeen kanssa. Pietari on niin humaltunut, ettei pysty lukemaan, vaan antaa Danilowitzille.
- Gritzenko määrää Katariinan pois vartiosta, mutta hän kieltäytyy. Lopulta hän antaa Gritzenkolle korvapuustin, sotilaat vievät Katariinan pois.
- Gritzenko haluaa, että Pietari määrää rangaistuksen

Katariinalle, ja humaltuneessa tilassaan hän huutaakin: "ampukaa".

Katariina pakenee, ennen sitä hän kuitenkin luovuttaa kirjeen osoitettuna Pietarille.

Kun Pietari löytää kirjeestä sormuksen, hän ymmärtää että on tuominnut rakkaansa kuolemaan. Kirje kertoo myös salaliitosta tsaaria vastaan.

Kaikki sotilaat yhtyvät kapinalliseen lauluun: kuolema tsaarille!

Germoloff kutsuu kaikkia mukaan kapinaan tsaarin syrjäyttämiseksi.

Pietari on kaiken keskellä ja pyytää Taivaan Isältä apua.

Pian kuuluu pyhä marssi, jota Germoloff pitää kapinan lähtölaukauksena.

Pietari raivostuu ja pyytää sotilaita taistelemaan maansa puolesta, jota he nyt ovat menettämässä kapinan takia.

Hän lupaa paljastaa tsaarin (itsensä) kaikille. Kun hän tekee sen, kaikki tuntevat syvää kunnioitusta ja häntä ylistäen lupaavat uskollisuutta.

Pyhä marssi lauletaan uudelleen, tällä kertaa tsaarin kunniaksi.

3. NÄYTÖS

Tsaarin palatsissa

Pietari suree menetettyä rakkauttaan. Hän olisi valmis luopumaan jopa kruunustaan jos saisi

- onnensa takaisin.
- Danilowitz tuo ilouutisen: Katariina on elossa!
- Hänet keskeyttää Gritzenko, joka ryntää sisään pyytämään ylennystä, koska on saanut korvapuustin eräältä sotilaalta. Hän kertoo myös ampuneensa tätä sotilasta; sotilas kuitenkin pääsi pakoan.
- Pietari raivostuu, koska tietää sotilaan olevan Katariina. Hän käskee Gritzenkoa etsimään sotilaan henkensä uhalla.
- Prascovia ja Georges ovat tulleet kaupunkiin. Georges ilmoittautuu sotilaspalvelukseen Gritzenkolle. Gritzenko on hyvin tyytyväinen kun kuulee miehen nimen, hänet on ammuttava!
- Prascovia ja Georges ovat tyrmistyneitä. Prascovia ehdottaa pakenemista. Georges epäröi, mutta suudelman jälkeen hänkin on valmis pakenemaan.
- Pietari saa kuulla että Katariina on löytynyt onnettomana ja järkensä menettäneenä. Katariina tuodaan palatsiin heikkona ja sekavana.
- Pietarilla on suunnitelma Katariinan pelastamiseksi. Hän lavastaa Katariinan aikaisempaa elämää Suomessa; lepäävät työläiset, leipuri Danilowitzin, hääseureen ja laulavan huilun.
- Katariina kokee kaiken niin kuumeisena unena, että hän pyörtyy. Kun hän herää, Pietari on hänen vierellään ja kruunaa kanssahallitsijakseen.
- Kaikki laulavat uuden keisarinnan kunniaksi!

KUVA: ULLA NIKULA

Händelseförlopp

AKT 1

En by vid Finska vikens strand, i närheten av Viborg

Arbetarna, kvinnor och män, vilar middag, och sjunger om vilostundens njutning.

Bagaren Danilowitz anländer och bjuder ut sina piroger och kakor, alla blir intresserade av läckerheterna.

Peter (tsaren, förklädd som en av arbetarna) som vilat avsides, blir vred när han hånas för sin kärlek till Katarina.

Därefter hyllar folket sitt hemland Finland och dess översäte, den svenska kungen, i en jublande dryckessång. Fienderna i öster skall darra av skräck och helst möta döden!

Danilowitz, som är ryss, dricker i stället till tsarens ära och tillsammans med sin landsman Peter kräver de hämnd.

Detta besvaras av folket, motparterna närmar sig och slagsmålet är nära.

Plötsligt ringer klockan som kallar folket tillbaka till arbetet och som i ett trollslag lugnar alla ner sig.

Danilowitz och Peter blir vänner, moskoviter som de båda är. De besluter att tillsammans återvända till sin hemstad.

Nu hör Peter hur hans flöjtlärare Georges spelar sin syster Katarinas favorittema och han svarar på det varefter de tar sig en sup.

Katarina ser detta och förebrår dem för drickandet, därefter berättar hon om hur hon ordnat äktenskapet för Georges och krögarens brorsdotter, Prascovia..

Alla tre konstaterar att en vacker kvinna är den bästa diplomaten.

- Prascovia kommer plötsligt rusande, fylld av skräck.
- Hon berättar att kalmuckerna och tatarerna plundrar och bränner byn i närheten.
- Katarina lovar ta hand om saken.
- Kalmuckofficeren Gritzenko och hans mannar anländer, de sjunger en vild och blodtörstig rövarsång, som barn av Ukrainas stäpper!
- Plötsligt stiger Katarina fram, klädd som spådam; soldaterna blir mäkta förvånade.
- Hon lugnar ner dem genom att sjunga om sin moder Wlasta, helgonförklarad i Ukraina, som välsignat jorden de står på.
- Katarina spår Gritzenko en framtid som korpral i tsarens armé, och får sedan rövarena att lämna platsen.
- Peter har åsett Katarinas tilltag och beundrar hennes mod. Hon frågar honom om hans bakgrund. Han svarar undvikande och avslöjar inte sin identitet. Tillsammans lovar de varandra kärlek.
- Prascovia kommer nu upprörd tillbaka med ett brev där Georges kallas in i armén, hon kan alltså inte gifta sig!
- Katarina lovar först ordna en timmes ledighet för Georges av borgmästaren.
- Till sist lovar hon ordna hela två veckor och Prascovia är överlycklig! Katarina tänker nämligen ta Georges plats i armén!
- Brudföljet anländer. Brudens farbror, Reynolds, påminner om landets sed som påbjuder att brudgummen skall komma försenad till vigseln, för att visa vem som är blivande herre i huset. Han uppmanar den förnärmade bruden att sjunga en locksång.
- Hon sjunger ut och varnar brudgummen för andra giftaskandidater som Finland är fullt av. Även

KUVA: ULLA NIKULA

Reynolds tycker att han gott kunde ta över som brudgum om den riktiga inte förstår att infinna sig. Då kan Georges inte hålla sig längre utan kommer rusande. Bröllopet börjar med en soldatmarsch. Prascovia och Georges sjunger om sina bultande hjärtan, Reynolds och männen sjunger om dryckernas härlighet, trummornas snärt och instrumentens klang!

Plötsligt slår kyrkklockan, vigseln skall börja.

Katarina som på avstånd betraktat bröllopsceremonin ber sin himmelska moder se hur hon uppfyllt sitt löfte om att beskydda brodern, hon tar avsked. Åt henne finns ingen lycka.

AKT 2

Ett ryskt soldatläger med olika vapenslag

Kantinens servitriser Nathalie och Ekimonna serverar dansande soldater.

Ismailoff sjunger till kavalleriets ära och bedyrar dess överlägsenhet, även när kvinnohjärtan skall fångas.

Gritzenko i sin tur försvarar det envist framträngande infanteriet, som vinner även den mest motsträviga flickas hjärta, i en egen sång.

När soldaterna får höra att tsaren beslutit att piskstraff igen skall tas i bruk bryter ett uppror ut; allt har man stått ut med men piskandet är för mycket!

Men, när trummorna skvallrar om generalens ankomst faller man snällt in i leden igen.

Peter, i kaptensuniform, och Danilowitz, som kommit till lägret, börjar nu dricka ikapp.

Katarina (i soldatuniform) är också i lägret, hon står vakt i närheten och blir nyfiken på skrålandet. När hon tittar in i tältet där männen sitter känner hon till sin förvåning igen Peter.

Hon fördömer först supandet men mjuknar när hon hör Peter dricka "till den förtjusande Katarinas ära".

Men, när Danilowitz och Peter plötsligt ser de två kantinflickorna Nathalie och Ekimonna vill de till varje pris förlusta sig med dem. Detta får Katarina, som snart upptäcker flirtandet, att bli ursinnig.

Därefter anländer Ismailoff med ett brev från generalen. Peter är så berusad att Danilowitz får läsa det i stället.

Gritzenko beordrar Katarina att lämna sin post, men hon vägrar. Det slutar med att hon ger Gritzenko en örfil, han beordrar soldaterna att gripa och föra bort henne. Gritzenko vill att kapten Peter skall beordra straff, och i sitt berusade tillstånd ropar han "skjut honom".

När Katarina förs bort rymmer hon men sticker före det ett brev i Gritzenkos hand, adresserat till Peter.

När Peter öppnar brevet förstår han att det var Katarina han precis dömde till döden! I brevet berättar hon om ett konspirationshot mot tsaren.

- Det går rykten om att tsaren själv skulle vara på väg till lägret. Kvinnorna och männen brister ut i en upprorisk sång, man önskar död åt sin tsar.
- Germoloff ber dem ansluta sig till den planerade kuppen för att störta tyrannen.
- Peter som åsett allt ber Herren om hjälp, Danilowitz likaså.
- Snart hörs den heliga marschen som tolkas av alla som ett tecken på tsarens död.
- Peter blir vred och ber folket strida för sitt land som de håller på att förlora åt fienden genom sitt uppror.
- Han lovar att inför dem avslöja tsaren (sig själv).
- När han gör detta fylls alla av vördnad och hyllar istället honom och lovar honom trohet. Nu sjungs den heliga marschen igen, denna gång till hans ära.

AKT 3

Tsarens palats

- Peter vändas över sin förlorade kärlek, han är beredd att avstå sin tron bara han fick tillbaka sin lycka.

- Plötsligt anländer Danilowitz med nyheter; Katarina lever!

- Han blir avbruten av Gritzenko som störtar in och vill bli befördrad eftersom han fått en örfil av en viss soldat. Han berättar hur han skjutit efter soldaten, men att denne undkommit.

- Peter blir ursinnig eftersom han vet att det är hans älskade Katarina som avses. Han befäller Gritzenko att hitta soldaten.

- Prascovia och Georges har sökt upp korpral Gritzenko, Georges skall anmäla sig för tjänst i armén.

- Gritzenko blir nöjd när han hör soldatens namn, denne skall skjutas!

- Prascovia och Georges blir alldeles bestörta, Prascovia föreslår flykt men Georges vill rädda sin syster. Efter en kyss vill han dock inte dö längre utan de besluter sig för att fly.

- Peter får av Danilowitz höra att Katarina har hittats, om hennes förvirrade och sorgliga tillstånd.

- Katarina hämtas till palatset, svag och omtöcknad.

- Bländad av allt ljus undrar hon om hon är i himlen eller på jorden.

- Peter tror sig veta hur hon skall återfå sitt riktiga jag. Han iscensätter hennes tidigare liv i Finland; de vilande arbetarna, bagaren Danilowitz, bröllopsföljet och den sjungande flöjten.

- Katarina upplever att hon ser en underbar dröm som aldrig måtte ta slut. Den är så intensiv så hon svimmar.

- När hon vaknar upp har hon återfått sitt riktiga jag; Peter finns vid hennes sida, han kröner henne till medregent och alla sjunger till hennes, den nya kejsarinnans ära!